

О. В. Полякова,

Національний авіаційний університет, м. Київ

СТРАТЕГІЯ ВІДБОРУ ЛІПСИНК-ВІДПОВІДНИКІВ ЗА ПРИНЦИПОМ ФОНЕТИЧНОГО СИНХРОНІЗМУ У ДУБЛЯЖІ АНГЛОМОВНИХ АНІМАЦІЙНИХ ФІЛЬМІВ УКРАЇНСЬКОЮ

У статті розглядається головний вид синхронізму ліпсінк-відповідника – фонетичний синхронізм, вичерпленні перекладацькі способи досягнення фонетичного синхронізму ліпсінк-відповідників у дублюванні англомовних анімаційних фільмів українською.

Ключові слова: дублювання, ліпсінк-відповідник, фонетичний синхронізм.

В статье рассматривается главный вид синхронизма липсінк-соответствия – фонетический синхронизм, проанализированы переводческие способы достижения фонетического синхронизма липсінк-соответствий в дубляже англоязычных анимационных фильмов на украинский.

Ключевые слова: дублирование, липсінк-соответствие, фонетический синхронизм.

The article is devoted to the analysis of phonetic synchronism as a main type of synchronization of a lip-synch-equivalent; the main translation methods of achieving phonetic synchronism in dubbing of American cartoons into Ukrainian are being analyzed.

Key words: dubbing, lip-synch-equivalent, phonetic synchronism.

Актуальність статті зумовлена нагальною необхідністю перекладознавчих досліджень стратегій відбору ліпсінк-відповідників у дублюванні англомовних анімаційних фільмів в Україні, зважаючи на велику популярність американських анімаційних фільмів, які зазвичай дублюються, на тлі занепаду українських анімаційних студій. Попри наявність перекладознавчих розвідок, присвячених дослідженню певних особливостей дублювання як виду кіноперекладу (Ф. Чаум, Р. Пекуїн, Дж-М. Луйкен, С. Козлофф, З. Петтіт, Р. Агост, В.Є. Горшкова, М.С. Снеткова, С.С. Назмутдинова, Р.О. Матасов, Ю.М. Плетенецька, Т.Г. Лукьянова, Т.І. Малкович, А.П. Мельник, А.Є. Кулікова, В.В. Конкульовський), ґрунтовних досліджень стратегій відбору ліпсінк-відповідників у дублюванні англомовних анімаційних фільмів не проводилось. У зв'язку з цим, мета статті полягає у аналізі фонетичного синхронізму як головного виду синхронізму ліпсінк-відповідників на матеріалі дубльованих перекладів американських анімаційних фільмів українською.

Ліпсінк-відповідник [3] – це слово чи словосполучення мови оригіналу, функціонально рівнозначне відповідному вхідному слову чи словосполученню, яке відповідає принципам фонетичного, драматичного та семантичного синхронізму у дубльованому перекладі.

Фонетичний синхронізм – це першочергове правило дублювання, тому іншими видами синхронізму можна пожертвувати з метою забезпечення фонетичного синхронізму [№5]. Фонетичний синхронізм полягає в адаптації перекладу до артикуляційних рухів акторів на екрані, особливо в крупних та гранично крупних кадрах. Крім того, фонетичний синхронізм повинен відповідати візуальному зображенню відеоряду [5].

Досягнення якісного фонетичного синхронізму у дублюванні анімаційних фільмів передбачає дотримання наступних правил:

1) дотримання коду кадру при перекладі. Найбільші рівень фонетичного синхронізму потребують крупні та гранично крупні кадри [4, р. 129-141], які особливо гарно видно в ІМАХ.

2) щоб отримати ефект природної вимови, текст перекладу повинен співпадати, за кількістю складів та за ключовими фонемами, а саме губними приголосними, відкритими та огубленими голосними [4, р. 129-141].

3) кількість складів ліпсінк-відповідника повинна відповідати кількості складів відповідного вхідного слова з метою досягнення ізохронізму [2, с. 51].

Стратегія відбору ліпсінк-відповідника за принципом фонетичного синхронізму полягає у порівнянні вхідних і вихідних реплік за ступенем співпадіння тривалості їх звучання та ступені співпадіння їх артикуляційних характеристик. В межах цієї стратегії репліки класифікуються за наявністю повного, часткового чи нульового фонетичного синхронізму.

Аналіз якості відбору ліпсінк-відповідників за принципом фонетичного синхронізму ми пропонуємо проводити за міжмовними перетвореннями Бархударова Л.С., які він поділяє на 4 типи: перестановки, заміни, додавання, вилучення [1, с. 118].

Під повним або практично повним фонетичним синхронізмом ліпсінк-відповідників ми розуміємо ліпсінк-відповідники, які характеризуються повним або практично повним співпадінням ключових фонем (губних приголосних, лабіалізованих та відкритих голосних), повним або практично повним співпадінням ізохронізму. В результаті проведення статистичних підрахунків ми дійшли висновку, що лише 6% ліпсінк-відповідників характеризуються повним фонетичним синхронізмом та найчастіше досягається за допомогою:

1. Транскодування омонімів та слів іншомовного походження (73%): і.е. *Po!* / *По*, *Ken!* / *Кен*; *surprise* / *сюрприз*; *music*, *maestro* / *музику*, *маестро*.

2. Дослівного перекладу (17%): і.е. *Nice!* / *Клас*.

3. Трансформаційного перекладу (10%): і.е. *Thank You* / *Дякую*.

Невеликий відсоток ліпсінк-відповідників, які характеризуються повним фонетичним синхронізмом у дубляжі англомовних анімаційних фільмів українською, ми пояснюємо різницею у фонетичній, лексичній та граматичній будовах англійської та української мов.

Частковий фонетичний синхронізм ліпсінк-відповідників полягає у повному або практично повному співпадинні ізохронізму та частковому співпадинні ключових фонем ліпсінк-відповідників. В результаті проведення статистичних підрахунків ми дійшли висновку, що 89% вихідних реплік характеризуються частковим фонетичним синхронізмом.

Частковий фонетичний синхронізм досягається головним чином завдяки використанню наступних перекладацьких трансформацій:

1. Заміни (63%):

1.1. Найчастотнішими серед заміни є лексичні заміни (68%), що пояснюється прагматичною адаптацією ліпсінк-відповідників.

1.1.1. Антонімічний переклад: *i.e. Nobody works harder than bees / Хто працює важче за бджіл?; Keep moving / Не зупиняйтесь.*

1.1.2. Генералізація: *i.e. You've got at least 48 hours! / Ти це маєш аж дві доби; At the first sign of trouble, I'll give you a signal / У разі небезпеки, я дам вам сигнал.*

1.1.3. Компенсація: *i.e. In the face? / В нуку?; Start talking / А ну колись.*

1.1.4. Конкретизація: *i.e. You'll need this / Сокупу бери; I can't feel my feet / Я лан не відчуваю.*

1.1.5. Заміна наслідку причиною і навпаки: *i.e. I can't wait / Швидше б уже; What do you mean / Не розумію.*

1.2. Синтаксичні заміни (20%).

1.2.1. Заміна простого двоскладового речення простим односкладовим дієслівним / іменниковим: *i.e. You have to show me / Покажи мені; It takes two minutes / Рівно дві хвилини.*

1.2.3. Заміна складного речення простим: *i.e. I hope you are not overfeeding him / Не перегодуй його; I know how you feel / Я тебе розумію.*

1.3. Заміна членів речення (7%): *i.e. You've got 30 seconds to return my faires / У тебе є 30 секунд, щоб повернути моїх феї.*

1.4. Заміна форм слова (3,10%): *i.e. That's a rumor / Це плітки.*

1.5. Заміна частин мови (1,9%): *Mountains are safe / Гори – це безпека.*

2. Вилучення (14%):

2.1. Вилучення означення: *i.e. Choose your opponent / Вибирай суперника; Hold your nose / Носа затуляй.*

2.2. Вилучення додатка: *i.e. Help me / Рятуйте; Everybody knows, stug someone, you die / Усім відомо, що як вжалиш – то помреш.*

2.3. Вилучення обставини: *i.e. What's happening here? / Що відбувається?; We're starting work today / Перший робочий день.*

2.4. Вилучення вставного слова (конструкції): *i.e. Please, come back tomorrow / Повертайся завтра.*

3. Перестановки (8%): *i.e. I'll protect you / Я тебе захищу; They don't see me / Мене не бачать.*

4. Додавання (2%): *i.e. What are you doing? / Що ти в біса робиш?; It is destiny / Це твоя доля.*

5. Дослівний переклад (13%): *i.e. I broke your iPod / Я поламав твої iPod; I'm a rotten egg / Я тухле яйце.*

Нульовий фонетичний синхронізм ліпсінк-відповідників – це синхронізм при якому повністю порушується ізохронізм реплік, тобто вхідна репліка вдвічі довша чи вдвічі коротша за вихідну, що призводить до повного неспівпадиння ключових фонем. Нульовий фонетичний синхронізм допускається у дальніх та середніх кадрах та у динамічних сценах, оскільки в цих кадрах не помітно артикуляцію анімаційного персонажу. В результаті проведення статистичних підрахунків ми дійшли висновку, що лише 5% вихідних реплік характеризуються нульовим фонетичним синхронізмом: *i.e. Keep your hands and antennas inside the tram at all times (15 складів) / Прохання не висовувати з вагончиків вусики. Просьба не высовывать из вагончиков усики (30 складів).*

Серед рекомендацій, щодо підвищення якості фонетичного синхронізму ми пропонуємо наступні:

2.1. За умов наявності інтернаціоналізмів, використовувати відповідні транскодовані форми ліпсінк-відповідників: *i.e. репліку Mayday! Mayday! Bee's going down! / СОС. СОС. СОС. Бджола падає варто перекладати Мейдей. Мейдей. Бджола падає.*

2.2. Використовувати трансформаційний переклад: *i.e. репліку No way / Я в шоці варто перекладати О, Боже.*

2.3. Використовувати дослівний переклад: *i.e. репліку Comprendre? / Ферштейн? варто перекладати Компренде?*

Таким чином, проаналізувавши стратегію відбору ліпсінк-відповідників за принципом фонетичного синхронізму, ми дійшли висновку, що повний фонетичний синхронізм ліпсінк-відповідників зустрічається у 6% вихідних реплік, частковий фонетичний синхронізм – у 89% вихідних реплік, нульовий фонетичний синхронізм – у 5%.

Повний фонетичний синхронізм досягається за допомогою транскодування омонімів та слів іншомовного походження (73%), дослівного перекладу (17%) та трансформаційного перекладу (10).

Частковий фонетичний синхронізм досягається за допомогою трансформаційного перекладу (77%): заміни (63%); вилучення (14%); перестановки (8%); додавання (2%) та дослівного перекладу (13%).

Перспектива подальших досліджень полягає у аналізі впливу підстратегій відбору ліпсінк-відповідників за принципами семантичного та драматичного синхронізму на якість стратегії відбору ліпсінк-відповідників за принципом фонетичного синхронізму.

Література:

1. Бархударов Л. С. Язык и перевод (Вопросы общей и частной теории перевода) / Леонид Степанович Бархударов. – М. : «Международные отношения», 1975. – 240 с.

2. Кулікова А.Є. Прийоми перекладу власних назв при дублюванні мультфільмів / Анастасія Кулікова, Тетяна Тичинська. – Вісник ЛНУ ім. Т. Шевченка. – №16 (227). – Ч.І, 2011. – с. 50-55.
3. Сурина Ж. Липсинг – синхронизация. Бюро переводов TR Publish [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.trpub.ru/lips.html>
4. Frederic C. Teaching synchronization in a dubbing course. Some didactic proposals / Chaume Frederic // The didactics of audiovisual translation / edited by Jorge Diaz Cintas. – Spain, Universitat Jaume I, Castello, 2008. – P. 129-141.
5. Subtitling, dubbing & international film // International Films [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://ics.leeds.ac.uk/papers/vp01.cfm?outfit=ifilm&folder=17&paper=23>